

Magyar Hírdető
SAJTÓFIGYELŐ

Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1959 NOV = 6

A kétórás fűjaskor tódulni kezd kifelé az emberhad: hetyke lányok, elnehezült asszonyok, népviseletben és pestiben egyaránt, aztán a férfiak: apák és komolykodó fiúk, mindegyiknél az elmaradhatatlan aktatáska. Egy perc múltán előbúg két Ikarus farmotoros, s pillanatok alatt megszállják a kocsikat.

Az Ikarus Karoszeria- és Járműgyár, esetében természetes, hogy a két farmotoros, kiviszi-behozza a dolgozókat. Más gyár már nem teheti ezt. Onnan százan meg ezren rohamozzák meg fűjás után a trolikat, villamosokat és autóbuszokat. Mert a MÁV járatai nem várnak, a hely meg kevés rajtuk. Ez a tizenöt óra négyes szerelvény is csupán hét koci. Kint álltunk a peronon már Kőbánya-alsón is, az 55385-ös koci első peronján, a hazatérő batyuzók puttonyai, üres bődönei s a hering módjára szorongó munkások közt.

Naponta százezer munkás utazik Budapestre munkába, s ugyanannyi vissza. A közgazdászok azt mondják: a fővárosi üzemek a városban már nem lelnek elegendő szakmunkást, a nehezebb fizikai, vagy építőipari munkára nem találni elég dolgos kezűt. Vidékről folyik az újoncozás. (Csak kiegészítésként említem: nem más a

VARGA IMRE:

Mindenki

helyzet a vidéki ipari központoknál sem. Győrbe, Miskolcra ezer meg ezer munkás vonatozik minden köznapon.)

Nem könnyű a tájékozódás ekkora emberrengetegben. Annyi azonban az első találkozásakor is szembeötlő, hogy

nem homogén tömegről

van szó, még ha mind bejáró munkás is. Bizonyos körülmények meghatározható jellegzetességeket alakítanak ki köztük, s így elég könnyen felismerhetünk néhány bejáró munkástípust.

Nézzük előbb azokat, kiknek legzordabb a sorsuk. Pál Lajosné kiserelő munkás például Lajosmizséről jár be minden munkanapon az Ikarusba. Két órakor serkenti a vekker, kettőnegyvenkor vonatra ül, s öt óra két perckor kiszáll Kőbánya-alsón. Naponta ez 130 kilométer. A gyár farmotoroson beviszi és kihozza. A tizenöt négyes vonatra száll, s tizenöt óra huszonötökör lép le Lajosmizsén. Félóra gyaloglás még lakásáig. Özvegyasszony, van egy

harmadéves ipari tanuló fia, aki betegsége miatt az idén nem vizsgázhatott. Este hattól reggel kettőig az „övé” az élete. Vacsorát főz, elvégez pár halaszthatatlan házimunkát, és lefekszik. Kérdezem: moziban mikor volt, milyen könyvet olvasott? Mint egy meglepett lány, oly zavartan mondta: — Ó, én nem is tudom, hallja...” Én még jobban restelkedem a tapintatlan kérdés miatt. Mit csinál szombat-vasárnap? Délután és este mos, aztán mosdás. Vasárnap takarít, főz, vasal, stoppol, ház körüli munkát végez. És már megint este. Nagynénjénél lakik. Miért nem jön Pestre? „Jönnék én, de nem kapok lakást. Azért meg nem csináltat az ember gyereket, hogy adjanak.” Nyugodt természetességgel adta ezt tudtomra. Mért nem néz akkor odahaza munka után? — Odahaza? Hol? Mit? Itt szakmám van, elvtárs, szakmám! Mihez kezdjek én ezzel Lajosmizsén?!” Mintha csak azt mondtam volna ne-

SZÁZEZER

ki, tagadja meg a családját, úgy méltatlankodott... És ilyen Pál Lajosnék nemcsak Lajosmizséről utaznak napi száz kilométert, de Celldömölkről is így mennek a győri Wilhelm Pieck gyárba, s Mezőcsátról is Miskolcra. Nem merném azt állítani, hogy ezek az ezrek nem kapnának munkát sokkalta közelebb. Többről is szó van itt: ezek az ezrek mintha szeretnék is azt, amit csinálnak, odabent az üzemben. Különb-ben bajosan töretnék magukat ennyien a mai munkakalkmakkal eléggé teli világban naponta órákon át...

Más részük viszont úgy van: ha a főváros túlsó végén hívná őket egy másik gyár s a környékén lakást is adna, másnap reggel már ott kopognának a kapun. Lakóhelyükhöz nem köti már őket semmi szál, a munkahely sem különösebben szívügyük. Itt van például lakatos barátunk. Csányi István, aki igazából még pesti lakos is. Ő már nemcsak az Ikarusban

próbálta. De ez van a lakáshoz legközelebb. Pestimréhez őt csak a lakás köti. Akár már holnap elköltözne a csodás Fiastyúk utcai házak egyikébe, de a II. kerületbe is elmennének, tán a Páfrány utca végére is. A négytagú családnak (asszony, iskolás fiú, négyéves lány) van egy háromszor-három méteres szobája, egy keskeny kamra-konyhával. Tisztán tartott, csinos lakásocska, csak éppen szűk, akár a kinőtt holmi. Az asszony a két gyerek miatt nem dolgozik, ezért viszont a kislányt nem vették fel az óvodába. Háziiparral, raffiakötéssel próbálkozott, de ez nem „cikk”. Van egy szövőszékük, kint búsul az udvaron, nem fér el bent. Nagyon szeretne gyárba menni az asszony. A férj kétezzer forintja mellé elkelne az ő keresete is. Csak ki innen,

csak ki innen,

ezt hajtogatja egyre. Mert mi itt az élet? A szomszédolás. Egy hónalj könyv a Szabó

Ervin-fiókból. „Sok jó könyv van itt” — teszi hozzá. Meg a nagy rádió. Szabad idő rengeteg van, Csányi István ott hon van már háromnegyed négykor. Megebédél, s tehet amit akar. Csak hát mellékeresetre nincs mód. A művelődési otthonban pedig a hétvégi táncon kívül semmi érdekes nincs. Marad a mozi (pár napon csak), aztán a könyv, s főként a rádió... Még jó, hogy minderre van igény bennük. Különb-ben jönne a sivár unatkozás, aztán a családi zűrzavar, majd az italbolt... Ám a kérdőjelek nem egy helyen komoran ott sötétlenek.

Nem kitalálás viszont, egyáltalán nem, a következő típus. Századunk gyermeke jellemzően ez a bejáró munkás, aki élete főművének a gyárban végzett munkát tekinti ugyan, de munkaterületének vallja lakóhelyét is, s onnan nem is akar elszakadni. Kopogjunk be például Góczy Istvánéhoz Gyálon. Huszonhetedik éve minden köznapon két-két órát áldoz az utazásra. Különb-ben ez idő szerint a szakszervezeti bizottság termelési felelőse. Ritkán éri el a tizenöt-négyes vonatot Kőbánya-Alsón. Hetenként legalább két délutánját bent tölti el a fővárosban. Odahaza pedig: nehezen képzelhető el Gyál köz-